

Міністерство освіти і науки України
Національний університет водного господарства та
природокористування
Кафедра суспільних дисциплін

07/10-170М

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ

до семінарських занять та самостійного
вивчення навчальної дисципліни
«ПСИХОЛОГІЯ ІНВАЛІДНОСТІ»
для здобувачів вищої освіти другого (магістерського) рівня
за освітньо-професійною програмою «Психологія»
спеціальності С4 «Психологія»
денної і заочної форми навчання

Рекомендовано
Радою з якості ННІЕМ
Протокол № 5 від 28. 01 2026 р.

Рівне – 2026

Методичні вказівки до семінарських занять та самостійного вивчення навчальної дисципліни «Психологія інвалідності» для здобувачів вищої освіти другого (магістерського) рівня за освітньо-професійною програмою «Психологія» спеціальності С4 «Психологія» денної і заочної форми навчання [Електронне видання] / Ставицький О. О. Рівне : НУВГП, 2026. 18 с.

Укладач: Ставицький О. О., доктор психологічних наук, професор кафедри суспільних дисциплін.

Схвалено на засіданні кафедри суспільних дисциплін

Протокол № 6 від 07.01.2026 р.

Відповідальний за випуск – Сокаль В. А., кандидат педагогічних наук, доцент, доцент, в.о. завідувача кафедри суспільних дисциплін.

Керівник (гарант) освітньої програми:

Ставицький Олег Олексійович, доктор, психологічних наук, професор кафедри суспільних дисциплін.

Попередня версія МВ 07-03-318М

© О. О. Ставицький, 2026

© Національний університет водного господарства та природокористування, 2026

ЗМІСТ

1	Вступ	4
2	Методичні поради для роботи над дисципліною	5
3	Міждисциплінарна інтеграція	5
4	Програма навчальної дисципліни	6
5	Теми семінарських занять	6
6	Плани семінарських занять	7
7	Завдання для самостійної роботи	13
8	Види індивідуальної роботи	14
9	Методи контролю	14
10	Рекомендована література	16
11	Інформаційні ресурси	18

Вступ

Метою вивчення курсу «Психологія інвалідності» є вивчення сутності загальних теоретичних та практичних проблем та змісту інвалідності як соціально-психологічного явища, створення передумов для практичної самостійної роботи магістрантів в соціально-психологічній галузі професійної діяльності з метою зменшення ризиків інвалідизації населення та систематичне вивчення основних соціальних проблем, пов'язаних зі збереженням здоров'я населення, забезпеченням медико-соціальної та психологічної безпеки, зменшенням соціальних ризиків та соціальних девіацій.

Завдання:

- забезпечити оволодіння теоретичними основами психології та соціології інвалідності, цілісне осмислення методологічних підходів та загальних закономірностей даному виді професійної діяльності;
- розглянути соціально-психологічні аспекти розуміння феномену інвалідності та захворювань з урахуванням постійних змін соціуму та оточуючого середовища,
- розвинути зацікавленість студентів у оволодінні знаннями в галузі психології та соціології інвалідності: питання соціально-психічного здоров'я населення, проблематики соціально-медичних хвороб, пошук нових стратегій науково-соціального розвитку,
- дати уявлення про сучасні поняття, значення та проблеми інвалідності та інвалідів, шляхи їх вирішення, про фактори інвалідизації та самоінвалідизації, про ганікапізм та гандикапність;
- ознайомити студентів з основними напрямками, видами та методами соціальної роботи з організації допомоги людям з інвалідністю та подолання негативного ставлення до осіб з інвалідністю.

Вивчення навчальної дисципліни надає здобувачам вищої освіти загальних компетентностей щодо:

ЗК1. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК5. Цінування та повага різноманітності та мультикультурності.

ЗК6. Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів).

ЗК9. Здатність мотивувати людей та рухатися до спільної мети.

Вивчення навчальної дисципліни надає здобувачам вищої освіти спеціальні (фахові, предметні) компетентностей щодо:

СК9. Здатність дотримуватися у фаховій діяльності норм професійної етики та керуватися загальнолюдськими цінностями.

СК10. Здатність розробляти та впроваджувати інноваційні методи психологічної допомоги клієнтам у складних життєвих ситуаціях..

Вивчення навчальної дисципліни забезпечує здобувачам вищої освіти такі програмні результати навчання:

ПР4. Робити психологічний прогноз щодо розвитку особистості, груп, організацій.

ПР5. Розробляти програми психологічних інтервенцій (тренінг, психотерапія, консультування тощо), провадити їх в індивідуальній та груповій роботі, оцінювати якість.

ПР9. Вирішувати етичні дилеми з опорою на норми закону, етичні принципи та загальнолюдські цінності.

2. Методичні поради для роботи над дисципліною

Зміст навчальної дисципліни реалізується опануванням трьома основними блоками: теоретичним, практичним та блоком завдань самостійної роботи.

Напрямами самостійної роботи з вивчення курсу є: вивчення окремих тем та питань, підготовка запланованих виступів та презентацій, підготовка до семінарських занять.

Для розуміння здобувачам освіти змісту курсу, системи роботи на семінарських заняттях та самостійного вивчення, форм поточного й підсумкового контролю ці методичні вказівки містять програму навчальної дисципліни, теми і плани семінарських занять, теми самостійної роботи та вимоги до звіту про її виконання, індивідуальні завдання, питання до модульного контролю, рекомендовану літературу, інформаційні ресурси.

Для успішної підготовки до семінарського заняття розділ «Плани семінарських занять» містить тему, вид семінарського заняття, методи, які будуть застосовуватись в процесі проведення семінару, мотивацію навчання, мету, актуалізацію опорних знань, план, основні поняття, зміст узагальнення вивченого, завдання для підготовки до семінарського заняття, контрольні запитання до теми та літературу з вказівкою сторінок вивчення відповідної теми.

З метою узагальнення вивченого, успішного виконання вправ, психологічних та контрольних тестів, студентам пропонуються методичні рекомендації з опрацювання конспекту лекцій та першоджерел, рекомендованої літератури та контрольні запитання для самоперевірки.

3. Міждисциплінарна інтеграція

Успішне засвоєння курсу «Психологія інвалідності» базується на попередньо отриманих знаннях здобувачів освіти з загальної психології, соціальної психології, диференціальної психології, вікової психології, психологічний супровід інклюзивної освіти, гендерна психологія та інших дисциплін.

Дисципліни, що супутньо вивчаються із зазначеною освітньою компонентою: методи психокорекції та психотерапії, кризова та екстремальна психологія, арт-терапія, проєктивні методи дослідження особистості.

Наступні дисципліни ті, що забезпечуються: психологія адиктивної поведінки, практики та група освітніх компонент мейджора.

Внутрішньопредметна інтеграція (між темами даної дисципліни): принцип контрастуючих пар.

4. Програма навчальної дисципліни

Тема 1. Теоретичні основи вивчення проблеми інвалідності в психології.

Здоров'я, хвороба та інвалідність як суспільне явище. Предмет і завдання спеціальної психології. Теоретико-методологічні основи психології та соціології інвалідності. Соціально-психологічний портрет людини з інвалідністю, людини з тяжкими захворюваннями та їхніх сімей. (ПР4, ПР9).

Тема 2. Соціально-психологічні особливості людини з порушеннями опорно-рухового апарату.

Ампутація кінцівок. Хребтово-спинальна травма. Групи інвалідності. Порушення опорно-рухового апарату, придбані в дорослому віці. Ампутація. Комунікативні бар'єри, які перешкоджають успішному спілкуванню. (ПР4, ПР5, ПР9).

Тема 3. Особливості розвитку людини з порушеннями інтелекту і психічними захворюваннями.

Епілепсія. Олігофренія та її поділ з урахуванням клініко-генетичних особливостей. Дебільність. Імбецильність. Ідіотія. Класифікація психічного недорозвитку. Шизофренія. (ПР4, ПР5, ПР9).

Тема 4. Соціально-психологічні особливості людини з порушеннями слуху, зору та роботи внутрішніх органів.

Соціально-психологічні особливості людини з порушеннями слуху. Соціально-психологічні особливості людини з порушеннями зору. Соціально-психологічні особливості людини з порушеннями роботи внутрішніх органів. (ПР4, ПР5, ПР9).

5. Темі семінарських занять

№ з\п	Назва теми	Кількість годин Денна/Заочна
1	Тема 1. Теоретичні основи вивчення проблеми інвалідності в психології.	2/1
2	Тема 2. Соціально-психологічні особливості людини з порушеннями опорно-рухового апарату.	6/2
3	Тема 3. Особливості розвитку людини з порушеннями інтелекту і психічними захворюваннями.	6/3
4	Тема 4. Соціально-психологічні особливості людини з порушеннями слуху, зору та роботи внутрішніх органів.	6/2
Разом		20/8

6. Плани семінарських занять

Семінарське заняття № 1

Тема: Теоретичні основи вивчення проблеми інвалідності в психології.

Вид заняття: семінар-розгорнута бесіда.

Методи: бесіда, діагностика знань, доповідь та співдоповідь проблемно-пошукові ситуації; кейси, імітаційні ситуації, самостійна робота.

Мотивація навчання особистісне і професійне самовдосконалення.

Актуалізація опорних знань: запитання для виявлення рівня знань студентів із курсу загальної психології, антропології, диференціальної психології, соціальної психології.

Мета:

- *ознайомитись* з предметом, завданнями та історією наукової психології інвалідності;
- *знати:* предмет, завдання, систему і методи психології інвалідності, історію розвитку психології інвалідності;
- *оволодіти:* знаннями психологічними механізмами формування, функціонування та розвитку психічних явищ, процесів, властивостей, виокремлювати причини та фактори, що диференціюють характер їх індивідуального функціонування та розвитку;
- *вміти:* використовувати принципи психології інвалідності для аналізу динаміки, спілкування, міжособистісної та між групової взаємодії, а також здатність використовувати теоретичні засади психокорекційної роботи.

План

1. Основні протиріччя в роботі з особами, які мають інвалідність та особами з тяжкими захворюваннями.
2. Моделі людини в психології і соціології інвалідності.
3. Молодіжні субкультури в середовищі осіб з інвалідністю.
4. Про виникнення, розвиток та сучасний стан психологічної роботи з особами з інвалідністю.
5. Типові помилки при організації психологічної роботи з особами, які мають інвалідність.

Основні поняття теми: предмет дослідження, розвиток, людина, методи, особистість, індивід, індивідуальність, методи, методологія, інвалідність.

Узагальнення вивченого: виконання вправ, робота з тестами за темою.

Завдання для підготовки до семінарського заняття:

I. З метою узагальнення, успішного виконання вправ, психологічних та контрольних тестів, опрацювавши конспект лекції та рекомендовану літературу, знати відповіді на запропоновані запитання.

Контрольні запитання до теми:

1. Які основні протиріччя в роботі з особами, які мають інвалідність та особами з тяжкими захворюваннями?

2. Які моделі людини в психології і соціології інвалідності Ви знаєте? Чим вони відрізняються?

3. Які існують молодіжні субкультури в середовищі осіб з інвалідністю?

4. Як виникала, як розвивалась та чому психологія роботи з особами з інвалідністю буде вічною?

5. Яких типових помилок припускаються психологи при організації роботи з особами з інвалідністю?

II. Опрацювавши рекомендовану літературу, законспектувати та підготувати виступи з презентацією в PowerPoint відповідно до плану семінарського заняття.

Література:

1. Бочелюк В., Турубарова А. Психологія людини з обмеженими можливостями Київ : Центр учбової літератури, 2023. 320 с.

2. Діти з затримкою психічного розвитку: навчання і виховання : навчальний посібник для педагогів і шкільних психологів / Т. Ляшенко, Н. Бастун, Т. Сак. Київ : ІЗМН, 2009. 128 с.

3. Кобильченко В. В., Омельченко І. М. Спеціальна психологія : підручник. Київ : Видавничий дім «Слово», 2021. 392 с.

4. Конспектування лекцій та першоджерел з психології : навчально-методичний посібник для студентів усіх спеціальностей денної та заочної форм навчання / упорядник О. О. Ставицький. Рівне : ПроПрінт, 2015. 28 с.

5. Синьов В. М., Шеремет М. К., Колупаєва А. А. Основи спеціальної та інклюзивної психології : навч. посіб. Київ : НПУ імені М. П. Драгоманова, 2020. 320 с.

6. Шевцов А. Г. Реабілітаційна психологія : навч. посіб. Київ : НПУ ім. М. П. Драгоманова, 2021. 330 с.

7. Ставицький О., Карповець Н. Формування особистих кордонів у дітей з вадами розвитку як чинник психо-сексуальної безпеки. *Молодий вчений*. 2025. 5 (136). <https://doi.org/10.32839/2304-5809/2025-5-136-32>

8. Ставицький О. О., Ставицька О. Г. Статеворольові відмінності у ставленні до інвалідизованих (за методикою дослідження гандикапності). *Науковий журнал «Габітус». Причорноморський науково-дослідний інститут економіки та інновацій*. Вип. 23. Видавничий дім «Гельветика». 2021. С. 172–177.

Семінарське заняття № 2

Тема: Соціально-психологічні особливості людини з порушеннями опорно-рухового апарату.

Вид заняття: семінар-розгорнута бесіда.

Методи: бесіда, діагностика знань, психологічне дослідження, самостійна робота.

Мотивація навчання: особистісне і професійне самовдосконалення.

Мета:

- *ознайомитись* з основними особливостями психічної діяльності людини з порушеннями опорно-рухового апарату.

- *знати*: основні соціально-психологічні підходи до аналізу проблем людини з порушеннями опорно-рухового апарату.
- *оволодіти*: знаннями основних соціально-психологічних механізмів соціалізації та становлення психології здоров'я.
- *вміти*: аналізувати прояви моральної, безпекові та правової свідомості особистості.

Актуалізація опорних знань: контрольні запитання з матеріалу попередньої теми. Термінологічний диктант.

План

1. Поліомієліт.
2. Дитячий церебральний паралі,
3. Класифікація ДЦП.
4. Ампутація кінцівок.
5. Хребтово-спинальна травма.
6. Групи інвалідності.
7. Порушення опорно-рухового апарату, придбані в дорослому віці.
8. Ампутація.
9. Комунікативні бар'єри, які перешкоджають успішному спілкуванню.

Основні поняття теми: соціалізація, соціальні норми, правосвідомість, взаємодія, правові норми, девіантність, антисоціальна поведінка, посттравматичний стрес, психічна напруженість, емоційний стрес, поліомієліт, дитячий церебральний параліч, ДЦП, ампутація, хребтово-спинальна травма, група інвалідності, ампутація, комунікативні бар'єри.

Узагальнення вивченого: виконання вправ, робота з тестами за темою.

Завдання для підготовки до семінарського заняття:

I. З метою узагальнення, успішного виконання вправ, психологічних та контрольних тестів, опрацювавши конспект лекції та рекомендовану літературу, знати відповіді на запропоновані запитання.

Контрольні запитання до теми

1. Дайте визначення «Поліомієліт».
2. Які особливості дитячого церебрального паралічу?
3. Як класифікують ДЦП?
4. Які психологічні особливості інвалідизованих через ампутацію кінцівок?
5. Хребтово-спинальна травма як фактор інвалідизації. Чому?
6. Які Ви знаєте групи інвалідності?
7. Порушення опорно-рухового апарату, придбані в дорослому віці. Які психологічні особливості таких людей?
8. Назвіть та охарактеризуйте комунікативні бар'єри, які перешкоджають інвалідизованим успішному спілкуванню.

II. Опрацювавши рекомендовану літературу, законспектувати та підготувати виступи з презентацією в PowerPoint відповідно до плану семінарського заняття.

Література:

1. Бочелюк В., Турубарова А. Психологія людини з обмеженими можливостями Київ : Центр учбової літератури, 2023. 320 с.
2. Діти з затримкою психічного розвитку: навчання і виховання : навчальний посібник для педагогів і шкільних психологів / Т. Ляшенко, Н. Бастун, Т. Сак. Київ : ІЗМН, 2009. 128 с.
3. Кобильченко В. В., Омельченко І. М. Спеціальна психологія : підручник. Київ : Видавничий дім «Слово», 2021. 392 с.
4. Конспектування лекцій та першоджерел з психології : навчально-методичний посібник для студентів усіх спеціальностей денної та заочної форм навчання / упорядник О. О. Ставицький. Рівне : ПроПрінт, 2015. 28 с.
5. Синьов В. М., Шеремет М. К., Колупаєва А. А. Основи спеціальної та інклюзивної психології : навч. посіб. Київ : НПУ імені М. П. Драгоманова, 2020. 320 с.
6. Шевцов А. Г. Реабілітаційна психологія : навч. посіб. Київ : НПУ ім. М. П. Драгоманова, 2021. 330 с.
7. Ставицький О. О. Гандикапізм: психологічний аналіз : монографія. Рівне : Принт Хаус, 2013. 352 с.
8. Ставицький О., Карповець Н. Формування особистих кордонів у дітей з вадами розвитку як чинник психо-сексуальної безпеки. *Молодий вчений*. 2025. 5 (136). <https://doi.org/10.32839/2304-5809/2025-5-136-32>
9. Ставицький О. О., Ставицька О. Г. Статеворольові відмінності у ставленні до інвалідизованих (за методикою дослідження гандикапності). *Науковий журнал «Габітус». Причорноморський науково-дослідний інститут економіки та інновацій*. Вип. 23. Видавничий дім «Гельветика». 2021. С. 172–177.

Семінарське заняття № 3

Тема: Особливості розвитку людини з порушеннями інтелекту і психічними захворюваннями.

Вид заняття: семінар-розгорнута бесіда.

Методи: бесіда, діагностика знань, психологічне дослідження, самостійна робота.

Мотивація навчання особистісне і професійне самовдосконалення.

Мета:

- *ознайомитись* з основами психо-соціальними особливостями людини, яка має порушення інтелекту та має психічні захворювання.
- *знати:* основні соціально-психологічні підходи до аналізу проблем інвалідизованої людини.
- *оволодіти:* знаннями основних соціально-психологічних механізмів соціалізації та становлення психології здоров'я.
- *вміти:* аналізувати прояви моральної, безпекові та правової свідомості особистості.

Актуалізація опорних знань: контрольні запитання з матеріалу попередньої теми. Термінологічний диктант.

План

1. Епілепсія.
2. Олігофренія та її поділ з урахуванням клініко-генетичних особливостей.
3. Дебільність.
4. Імбецильність.
5. Ідіотія.
6. Класифікація психічного недорозвитку.
7. Шизофренія.

Основні поняття теми: особистість, соціально-психологічні властивості (якості) особистості, епілепсія, олігофренія, дебільність, імбецильність, ідіотія, шизофренія.

Узагальнення вивченого: виконання вправ, робота з тестами за темою.

Завдання для підготовки до семінарського заняття:

I. З метою узагальнення, успішного виконання вправ, психологічних та контрольних тестів, опрацювавши конспект лекції та рекомендовану літературу, знати відповіді на запропоновані запитання.

Контрольні запитання до теми

1. Що таке епілепсія?
2. Які ознаки олігофренії?
3. Як діагностувати дебільність?
4. Які особливості імбецильності?
5. Які ознаки та особливості ідіотії?
6. Які підстави для класифікації психічного недорозвитку?
7. Які особливості перебігу шизофренії?

II. Опрацювавши рекомендовану літературу, законспектувати та підготувати виступи з презентацією в PowerPoint відповідно до плану семінарського заняття.

Література:

1. Бочелюк В., Турубарова А. Психологія людини з обмеженими можливостями Київ : Центр учбової літератури, 2023. 320 с.
2. Діти з затримкою психічного розвитку: навчання і виховання : навчальний посібник для педагогів і шкільних психологів / Т. Ляшенко, Н. Бастун, Т. Сак. Київ : ІЗМН, 2009. 128 с.
3. Кобильченко В. В., Омельченко І. М. Спеціальна психологія : підручник. Київ : Видавничий дім «Слово», 2021. 392 с.
4. Конспектування лекцій та першоджерел з психології : навчально-методичний посібник для студентів усіх спеціальностей денної та заочної форм навчання / упорядник О. О. Ставицький. Рівне : ПроПрінт, 2015. 28 с.
5. Синьов В. М., Шеремет М. К., Колупаєва А. А. Основи спеціальної та інклюзивної психології : навч. посіб. Київ : НПУ імені М. П. Драгоманова, 2020. 320 с.
6. Шевцов А. Г. Реабілітаційна психологія : навч. посіб. Київ : НПУ ім. М. П. Драгоманова, 2021. 330 с.

7. Ставицький О. О. Гандикапізм: психологічний аналіз : монографія. Рівне : Принт Хаус, 2013. 352 с.
8. Ставицький О., Карповець Н. Формування особистих кордонів у дітей з вадами розвитку як чинник психо-сексуальної безпеки. *Молодий вчений*. 2025. 5 (136). <https://doi.org/10.32839/2304-5809/2025-5-136-32>
9. Ставицький О. О., Ставицька О. Г. Статеворольові відмінності у ставленні до інвалідизованих (за методикою дослідження гандикапності). *Науковий журнал «Габітус». Причорноморський науково-дослідний інститут економіки та інновацій*. Вип. 23. Видавничий дім «Гельветика». 2021. С. 172–177.

Семінарське заняття № 4

Тема: Соціально-психологічні особливості людини з порушеннями слуху, зору та роботи внутрішніх органів.

Вид заняття: семінар-розгорнута бесіда.

Методи: бесіда, діагностика знань, психологічне дослідження, самостійна робота.

Мотивація навчання особистісне і професійне самовдосконалення.

Мета:

- *ознайомитись* з основними психо-соціальними особливостями людини, яка має порушення зору, слуху та внутрішніх органів.
- *знати*: основні соціально-психологічні підходи до аналізу проблем інвалідизованої людини.
- *оволодіти*: знаннями основних соціально-психологічних механізмів соціалізації та становлення психології здоров'я.
- *вміти*: аналізувати прояви моральної, безпекові та правової свідомості особистості.

Актуалізація опорних знань: контрольні запитання з матеріалу попередньої теми. Термінологічний диктант.

План

1. Соціально-психологічні особливості людини з порушеннями слуху.
2. Соціально-психологічні особливості людини з порушеннями зору.
3. Соціально-психологічні особливості людини з порушеннями роботи внутрішніх органів.

Основні поняття теми: особистість, соціально-психологічні закономірності, зоровий аналізатор, слух, внутрішні органи.

Узагальнення вивченого: виконання вправ, робота з тестами за темою.

Завдання для підготовки до семінарського заняття:

I. З метою узагальнення, успішного виконання вправ, психологічних та контрольних тестів, опрацювавши конспект лекції та рекомендовану літературу, знати відповіді на запропоновані запитання.

Контрольні запитання до теми

1. Які соціально-психологічні особливості людини з порушеннями слуху?

2. Які соціально-психологічні особливості людини з порушеннями зору?

3. Які соціально-психологічні особливості людини з порушеннями роботи внутрішніх органів?

II. Опрацювавши рекомендовану літературу, законспектувати та підготувати виступи з презентацією в PowerPoint відповідно до плану семінарського заняття.

Література:

1. Бочелюк В., Турубарова А. Психологія людини з обмеженими можливостями Київ : Центр учбової літератури, 2023. 320 с.

2. Діти з затримкою психічного розвитку: навчання і виховання : навчальний посібник для педагогів і шкільних психологів / Т. Ляшенко, Н. Бастун, Т. Сак. Київ : ІЗМН, 2009. 128 с.

3. Кобильченко В. В., Омельченко І. М. Спеціальна психологія : підручник. Київ : Видавничий дім «Слово», 2021. 392 с.

4. Конспектування лекцій та першоджерел з психології : навчально-методичний посібник для студентів усіх спеціальностей денної та заочної форм навчання / упорядник О. О. Ставицький. Рівне : ПроПрінт, 2015. 28 с.

5. Синьов В. М., Шеремет М. К., Колупаєва А. А. Основи спеціальної та інклюзивної психології : навч. посіб. Київ : НПУ імені М. П. Драгоманова, 2020. 320 с.

6. Шевцов А. Г. Реабілітаційна психологія : навч. посіб. Київ : НПУ ім. М. П. Драгоманова, 2021. 330 с.

7. Ставицький О. О. Гандикапізм: психологічний аналіз : монографія. Рівне : Принт Хаус, 2013. 352 с.

8. Ставицький О. О., Ставицька О. Г. Статеворольові відмінності у ставленні до інвалідизованих (за методикою дослідження гандикапності). *Науковий журнал «Габітус». Причорноморський науково-дослідний інститут економіки та інновацій.* Вип. 23. Видавничий дім «Гельветика». 2021. С. 172–177.

7. Завдання для самостійної роботи

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна форма	заочна форма
1	Есе на тему пропущеного заняття, або заняття, де отримано негативну оцінку	12	12
2	Пошук джерел інформації по темі семінарського заняття в друкованому вигляді (монографії, науково-популярні видання, наукові та популярні статті) - в бібліотеках та в електронному вигляді - в мережі INTERNET та на електронних носіях (CD, DVD).	20	30
3	Конспектування першоджерел чи реферативне	20	30

	повідомлення, що містить аналіз ступеня висвітлення певного питання в підручниках та наукових дослідженнях.		
4	Підготовка до контрольних заходів	8	8
	Разом	60	80

Оформлення звіту про самостійну роботу

Підсумком самостійної роботи вивчення дисципліни «Історія психології» є складання письмового звіту, есе за темами, вказаними в п.7.

Захист звіту про самостійну роботу відбувається у дні та години, визначені кафедрою для консультацій студентів у конкретного викладача.

8. Види індивідуальної роботи

1. Захист звіту про самостійну роботу.
2. Конспектування першоджерел.
3. Презентація наукового фільму.
4. Написання наукової статті.
5. Підготовка до виступу на студентську конференцію.
6. Участь в олімпіаді з психології.

9. Методи контролю

Поточний контроль знань студентів з навчальної дисципліни проводиться в тестовій формі. Контрольні завдання за змістовим модулем включають тестові питання (3 рівня складності, загальною кількістю понад 300 тестів). Модульний контроль проводиться в навчально-науковому центрі незалежного оцінювання НУВГП.

Контроль самостійної роботи проводиться:

- з лекційного матеріалу – шляхом перевірки конспектів;
- з семінарських занять – на основі перевірки конспектів та виконаних завдань.

Усі форми контролю включено до 100-бальної шкали оцінки.

Оцінювання результатів поточної роботи (завдань, що виконуються на семінарських заняттях, результати самостійної роботи студентів) проводиться за такими критеріями:

Завдання до семінарського заняття (у % від кількості балів, виділених на завдання із заокругленням до цілого числа):

0 % – завдання не виконано;

40% – завдання виконано частково та містить суттєві помилки методичного або розрахункового характеру;

60% – завдання виконано повністю, але містить суттєві помилки у розрахунках або в методиці;

80% – завдання виконано повністю і вчасно, проте містить окремі несуттєві недоліки (розмірності, висновки, оформлення тощо);

100% – завдання виконано правильно, вчасно і без зауважень.

2. Ситуаційні вправи, психолого-педагогічні дослідження та інші завдання творчого характеру (у % від кількості балів, виділених на завдання із заокругленням до цілого числа):

0% – завдання не виконано;

40% – завдання виконано частково, висновки не аргументовані і не конкретні, звіт підготовлено недбало;

60% – завдання виконано повністю, висновки містять окремі недоліки, судження студента не достатньо аргументовані, звіт підготовлено з незначним відхиленням від вимог;

80% – завдання виконано повністю і вчасно, проте містить окремі несуттєві недоліки не системного характеру;

100% – завдання виконано правильно, вчасно і без зауважень.

10. Рекомендована література

Базова:

1. Бочелюк В., Турубарова А. Психологія людини з обмеженими можливостями Київ : Центр учбової літератури, 2023. 320 с.
2. Діти з затримкою психічного розвитку: навчання і виховання : навчальний посібник для педагогів і шкільних психологів / Т. Ляшенко, Н. Бастун, Т. Сак. Київ : ІЗМН, 2009. 128 с.
3. Кобильченко В. В., Омельченко І. М. Спеціальна психологія : підручник. Київ : Видавничий дім «Слово», 2021. 392 с.
4. Колектив авторів. Інклюзивна освіта: психологічні та соціальні аспекти : навч. посіб. Київ : НПУ імені М. П. Драгоманова, 2021. 312 с.
5. Колупаєва А. А., Таранченко О. М. Інклюзивна освіта: від основ до практики : монографія. Київ : АТОПОЛ, 2022. 336 с.
3. Підготовка до школи дітей з особливими потребами в умовах сім'ї: поради батькам / В.І. Бондар та ін. ; за ред. В. Л. Бондаря, В. В. Засенка. К. : Наук. світ, 2010. 256 с.
4. Пустовойт М. М., Дворник М. С., Петровська І. Р. Медична психологія : підручник. Київ : Медицина, 2024. 400 с.
5. Родименко І. М. Обласний психолого-медико-педагогічний центр: наук.-метод. посіб. Київ : Генеза, 2009. 192 с.
6. Синьова Є. П. Тифлопсихологія. Київ : Генеза, 2010. 213 с.
7. Синьов В., Коберник Г. Основи дефектології : навч. посібник. Київ : Вища школа, 2010. 143 с.
8. Синьов В. М., Шеремет М. К., Колупаєва А. А. Основи спеціальної та інклюзивної психології : навч. посіб. Київ : НПУ імені М. П. Драгоманова, 2020. 320 с.
9. Шевцов А. Г. Реабілітаційна психологія : навч. посіб. Київ : НПУ ім. М. П. Драгоманова, 2021. 330 с.
10. Abbott A. The system of professions: an essay on the division of expert labour. Chicago : Chicago University Press. 1988.
11. Abdolmohammadi M. J., Searfoss D. G., Shanteau J. An investigation of the attributes of top industry audit specialists. *Behavioural Research in Accounting*. 2003. V. 16. P. 1–17.
12. Anderson W. Peer review in forensic pathology: ethical considerations for the medical and legal professions. *8th International Conference on Bioethics Education*. 2012. p. 6.
13. Barrett G., Sellman D., Thomas J. (Eds.) Interprofessional working in health and social care: professional perspectives. Basingstoke : Palgrave Macmillan. 2005.
14. Berlant J. L. Profession and monopoly: a study of medicine in the United States and Great Britain. Berkeley : University of California Press. 1975.
15. Black L. J., Carlile P. R., Repenning N. P. A dynamic theory of expertise and occupational boundaries in new technology implementation: Building on Barley's

study of CT scanning. *Administrative Science Quarterly*. 2003. V. 49, N. 4, P. 572–607.

16. Bourdieu P., Wacquant L. On the cunning of imperialist reason. *Theory, Culture & Society*. 1999. T. 16. № 1. P. 41–58.

Допоміжна література

1. Базиленко А. В., Кравченко О. О., Синьов В. М. Соціально-психологічна підтримка осіб з інвалідністю в умовах війни : монографія. Київ : Інтерсервіс, 2023. 256 с.

2. Петухова І. О., Заушнікова М. Ю. Спеціальна психологія : навч. посіб. Ірпінь : Державний податковий університет, 2022. 286 с.

3. Миронова С. П. Основи корекційної педагогіки : навч. посіб. Кам'янець-Подільський : К-ПНУ ім. І. Огієнка, 2020. 328 с.

4. Колишкін О. В. Методологія психолого-педагогічного дослідження у спеціальній та інклюзивній освіті : навч. посіб. Суми : СумДПУ ім. А. С. Макаренка, 2024. 250 с.

5. Ярмола Н. А. Інклюзивна освіта : підручник. Київ : ІСПП ім. М. Ярмаченка НАПН України, 2025. 320 с.

6. Синьов В. М., Шеремет М. К. Психолого-педагогічні основи роботи з дітьми з особливими потребами : навч. посіб. Київ : НПУ ім. М. П. Драгоманова, 2021. 300 с.

7. Кравченко О. О. Соціально-психологічна адаптація осіб з інвалідністю : монографія. Київ : Інтерсервіс, 2022. 248 с.

8. Миронова С. П., Матвєєва М. П. Діти з порушеннями психофізичного розвитку: психологічний супровід : навч. посіб. Кам'янець-Подільський : К-ПНУ, 2020. 310 с.

9. Кобильченко В. В. Психологія розвитку дітей з особливими освітніми потребами : навч. посіб. Київ : Видавничий дім «Слово», 2022. 304 с.

10. Ставицький О., Ставицька О. Психологічний інструментарій: опитувальний симптомокомплекс гандикап. *Психологія і реальність: збірник наукових праць Рівненського державного гуманітарного університету*. Вип.20 / упоряд.: Р. В. Павелків, Н. В. Корчакова. Рівне : РДГУ, 2023. С. 171–183.

11. Ставицький О., Карповець Н. ФОРМУВАННЯ ОСОБИСТИХ КОРДОНІВ У ДІТЕЙ З ВАДАМИ РОЗВИТКУ ЯК ЧИННИК ПСИХО-СЕКСУАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ. *Молодий вчений*. 2025, 5 (136). <https://doi.org/10.32839/2304-5809/2025-5-136-32>

12. Ставицький О. О., Ставицька О. Г. Статеворольові відмінності у ставленні до інвалідизованих (за методикою дослідження гандикапності). *Науковий журнал «Габітус». Причорноморський науково-дослідний інститут економіки та інновацій*. Вип. 23. Видавничий дім «Гельветика». 2021. С. 172–177.

13. Ставицький О. О., Ставицька О. Г. Емпіричне дослідження ставлення інвалідизованих осіб до себе залежно від професійної спрямованості. *Науковий вісник Херсонського державного університету*. Вип. 1 / 2020. Херсон : Видавничий дім «Гельветика», 2020. (Серія: Психологічні науки). С. 63–70.

14. Ставицький О. О. Ставицька О. Г. Особливості прояву гандикапності у представників різних професій. *Теорія і практика сучасної психології*. 2019, № 1, Т.1. С. 105–109.

11. Інформаційні ресурси

1. Наукова бібліотека НУВГП – м. Рівне, вул. Олекси Новака, 75. URL: <https://nuwm.edu.ua/telefonnyi-dovidnyk/item/biblioteka>
2. Освіта.UA: Освіта в Україні та за кордоном. URL: <https://osvita.ua/>
3. Вища освіта. URL: http://osvita.ua/legislation/Vishya_osvita/
4. Наукометричні бази НУВГП. URL: <https://lib.nuwm.edu.ua/index.php/korisni-posilannya/naukometrychni-bazy>
5. Обласна наукова бібліотека (м. Рівне, вул. О.Борисенка, 6). URL: <http://www.lib.rv.ua/>
6. Рівненська централізована бібліотечна система (м. Рівне, вул. Київська,44). URL: <http://www.cbc.rv.ua>.
7. Стандарт вищої освіти зі спеціальності 053 «Психологія». URL: https://osvita.ua/legislation/Vishya_osvita/64410/